

**RAZGOVOR S PRAVOBRANITELJICOM ZA RAVNOPRAVNOST
SPOLOVA VIŠNJOM LJUBIČIĆ*****BEZ PRITUŽBE!***

Ukoliko dobijem pisanu ili usmenu pritužbu koja predstavlja osnovanu sumnju da se prema ženama i muškarcima nejednako postupa, ovlaštena sam istu pritužbu ispitati.

„Oni su složni, mi nismo; dobiju sve žele, a mi ništa; mogu sve što mi ne smijemo; njima je lakše, nama je teže, ukratko, oni uvijek puno bolje prolaze“. Jasnno, oni su muškarci, mi smo žene i moramo se uspoređivati pa makar i ne bile u pravu. Jedan od podataka koji se uvijek i iznova ponavlja svaki put čim osvane datum izlaska pred Komisiju za uvjetni otpust jest onaj da muškarci dobiju puno više mjeseci po godini od žena. Zbog toga i niza drugih pitanja glede 'diskriminiranja' nas žena, obratili smo se pravobraniteljici za ravnopravnost spolova Višnji Ljubičić, koju za početak biografski predstavljamo.

Na natječaj za pravobraniteljicu javila se nakon 25 godina radnog staža u državnoj službi, od čega se posljednjih 15 bavila uglavnom ljudskim pravima žena, obiteljskim nasiljem, diskriminacijom, spolnim uznemiravanjem. Sudjelovala je na izradi prvih nacionalnih politika za ravnopravnost spolova, prvog Zakona o ravnopravnosti spolova i Zakona o suzbijanju diskriminacije te Zakona o zaštiti nasilja u obitelji. Volontirala je i davala pravne savjete u Udruzi za Mobbing žrtvama spolnog uznemiravanja i drugih vidova negativnog radnog okruženja, diskriminatorne prakse poslodavaca ili nadređenih službenih osoba i općenito kršenja radnih prava. Kroz 2005. i 2006. godinu vodila je pregovore u Poglavlju 19., za područje ravnopravnosti spolova i diskriminacije pa je javljanje na natječaj za čelnicu institucije Pravobraniteljice, osnovane 2003. godine, bio logični slijed interesa, znanja, kompetencija i dotadašnjih aktivnosti u ostvarivanju načela jednakih mogućnosti i jednakih prava žena i muškaraca u cilju ravnopravnog i pravednog društva.

- Bilo bi dobro da na objasnite zadaće i ovlasti institucije kojoj ste čelnica.

- Prema Zakonu o ravnopravnosti spolova (NN 82/08) Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova je neovisna institucija za suzbijanje diskriminacije u području ravnopravnosti spolova. Ovlaštena je primati pritužbe pravnih i fizičkih osoba vezane uz diskriminaciju temeljem spola, provoditi ispitni postupak sve do pokretanja sudskog postupka, uz pristanak stranaka provoditi, mirenjem prikupljati i analizirati statističke podatke u slučajevima spolne diskriminacije i provoditi neovisna istraživanja o diskriminaciji.

- Vidjeli smo vas kad ste bili ovdje u posjeti. Vjerojatno ste posjetili i muške kaznionice u Hrvatskoj. Ovdje se stalno priča o velikim razlikama u korist kažnjenika. Kakva su vaša zapažanja?

- U okviru svojih zakonskih mogućnosti ciljano sam posjetila žensku kaznionicu u Požegi. Pri tome sam dobila temeljit uvid u stanje i prava zatvorenica te nešto manje precizan uvid u stanje i prava zatvorenika.

Kako je i vama samima dobro poznato, uvjeti, prava i obaveze kažnjenih osoba ovise o više faktora – vrsti i težini kaznenog djela, ponašanju tijekom izdržavanja kazne, preostalom dijelu odsluženja i slično. S obzirom na te uvjete, ne mogu ocijeniti imaju li kažnjenice i kažnjenici jednak tretman u svim pravima. Do sada nisam zaprimila pritužbe niti od kažnjenica niti od kažnjenika.

- Ovdje se često priča da muškarci na uvjetu prođu puno bolje od žena. Zna li vi nešto o tome?

- Do sada nisam zaprimila pritužbu niti je do mene doprla informacija o tome da bi muškarci 'puno bolje' prolazili u postupku uvjetnog otpusta s odsluženja zatvorske kazne. Uvjetni otpust zatvorske kazne u domeni je pravosudnog, odnosno zatvorskog sustava, čiji rad nisam ovlaštena nadzirati. Međutim, ukoliko dobijem pisanu ili usmenu pritužbu koja predstavlja osnovanu sumnju da se prema ženama i muškarcima nejednako postupa u postupku odobravanja uvjetnog otpusta, ovlaštena sam istu pritužbu ispitati.

- Žene su, između ostalog, uvjerenе da po pitanju presuda prolaze lošije od muškaraca.

- Nemam ovlasti ispitivati osnovanost donesene presude, jer za to nisam nadležna. Do sada nisam zaprimila niti jednu pritužbu niti sam došla do informacije da se ženama izriču strože kazne za istovrsno djelo nego muškarcima. Kontrolu nad radom sudova nižeg stupnja, zakonitošću njihovih odluka i ujednačenosti sudske prakse obavlja viši sud – mjesno nadležni županijski ili Vrhovni sud RH.

Javnost je svakako senzibilizirana u odnosu na određene vrste kaznenih djela, osobito onih koje se odnose na nasilničko ponašanje u obitelji i ostala djela počinjena na štetu maloljetnih osoba. S obzirom na prevladavajući patrijarhalni nazor, moglo bi se reći kako se u takvom mentalnom sklopu teže prihvaća činjenica da i žene mogu biti počiniteljice takvih kaznenih djela, ne uzimajući u obzir motive i okolnosti počinjenja istih.

- Ovdje se zna čuti i kako zatvorenice imaju pravo na posjet izvanbračnog partnera, ali ne i partnerice...

- U RH je nedavno stupio na snagu Zakon o životnom partnerstvu osoba istog spola. Njime je definirana i neformalna zajednica osoba istog spola. Zakonski uvjet za priznanje postojanja te zajednice je da traje najmanje tri godine uz postojanje pretpostavki za zasnivanje životnog partnerstva. Postojanje takve zajednice dokazuje se na isti način kao i postojanje izvanbračne zajednice, u izvanparničnom postupku pred mjesno nadležnim sudom. Istospolna zajednica proizvodi iste učinke kao i bračna pa bi one koje zadovoljavaju zakonski propisanim uvjetima, morale i trebale ostvariti pravo posjete istospolne partnerice.

Prilikom posjete Kaznionici u Požegi svakoj kažnjenici bio je uručen anketni listić. Temeljem analize odgovora sačinjeno je izvješće o istraživanju koje je sastavni dio Izvještaja Pravobraniteljice Hrvatskom saboru za 2013. godinu. U tom smislu mogu reći da sam se bavila osobama zatvorenica te njihovim statusom u okvirima svoje nadležnosti, provodeći neovisno istraživanje o tome. (VBS)